

Orientacions per a la prova d'accés a cicles formatius de grau mitjà: prova de Socials, Geografia i Història

1. Continguts principals

Els continguts de la prova d'accés a grau mitjà es corresponen als establerts al currículum oficial de l'ensenyament secundari obligatori de les Illes Balears, amb especial esment als continguts següents:

Bloc 1. L'espai que habitam

1.1. Conceptes bàsics de geografia.

- a) La localització geogràfica:
 - Els punts cardinals (septentrional, meridional, oriental i occidental).
 - Coordenades geogràfiques: latitud i longitud.
- b) Els mapes i l'escala:
 - L'orientació del mapa.
 - Tipus d'escala: gràfica i numèrica.
 - Càlcul d'escales.
- c) Interpretació de documents geogràfics: mapes, gràfics, estadístiques, fotografies i premsa.

1.2. Geografia física.

- a) El nostre planeta: la Terra.
 - Continents, oceans, mars i rius principals.
 - Els moviments de rotació i de translació.
 - Principals paisatges: de climes càlids, de climes temperats i de climes freds.
- b) El continent europeu:
 - Unitats de relleu: els Alps, el Caucas i els Balcans. La gran plana europea.
 - Les penínsules: ibèrica, itàlica, balcànica i escandinava.
 - Rius: el Rin, el Danubi i el Volga.
- c) Espanya:
 - Unitats de relleu: Meseta, Sistema Central, serralada Cantàbrica, Pirineus, Sistema Ibèric, serralades Bètiques, Sierra Morena, depressió de l'Ebre, depressió del Guadalquivir i cims del Mulhacén i del Teide.

- Rius: Miño, Duero, Tajo, Guadiana, Guadalquivir, Segura, Xúquer i Ebre.
- d) Illes Balears i Pitiüses:
 - Unitats de relleu. Mallorca: serra de Tramuntana, serres de Llevant i plana central. Menorca: Tramuntana i Migjorn. Eivissa. Formentera.
 - Zones humides: albufera d'Alcúdia o de Muro, albufera des Grau, ses Salines d'Eivissa i Formentera.

1.3. Geografia humana i econòmica.

- a) L'aprofitament dels recursos i fonts energètiques. Energies renovables i no renovables.
- b) Les activitats econòmiques:
 - Sector primari: agricultura, ramaderia i pesca.
 - Sector secundari: indústria i construcció. La deslocalització industrial.
 - Sector terciari. La terciarització de l'economia. Una societat de serveis.
- c) L'economia espanyola.
 - Els desequilibris territorials.
 - La distribució espacial de la indústria.
- d) Les Illes Balears: una economia terciària. El monocultiu turístic.
 - Les problemàtiques del turisme i els principals impactes: estacionalitat, territori, majoristes de viatges, etc.
- e) L'espai urbà:
 - Població rural i població urbana.
 - L'estructura de les ciutats. Principals tipus de plànols.
- f) La població espanyola: el comportament de les variables demogràfiques, natalitat i mortalitat i els moviments migratoris. El cas de les Illes Balears.

1.4. Medi ambient.

- a) La problemàtica ambiental i el seu tractament.
 - Principals riscos ambientals i les seves mesures correctores (desertització, manca d'aigua, incendis, inundacions, canvi climàtic, etc.).
 - Les polítiques ambientals: cap a un creixement sostenible.
 - Estudi d'un cas concret: Menorca, reserva de la biosfera.

Bloc 2. Història

2.1. Les arrels del món actual.

- a) La prehistòria.
 - Paleolític i Neolític: d'una economia depredadora a una de productora.
 - El cas de la cultura talaiòtica: talaiots, taules, navetes.
- b) El món clàssic. Grècia i Roma.
 - Les bases del món occidental.
 - L'art clàssic.
- c) Edat mitjana.
 - El món musulmà.
 - El feudalisme. La societat estamental.

- L'expansió cristiana per la península Ibèrica.
- La conquesta de Mallorca, Eivissa i Menorca.
- Romànic i gòtic: trets característics.

d) Edat moderna.

- El món modern. L'antic règim.
- Els descobriments geogràfics i les seves conseqüències.
- Els sistemes de govern: de l'autoritarisme a l'absolutisme.
- Renaixement i Barroc. Trets bàsics.
- El segle XVIII: la Il·lustració.

2.2. El naixement del món contemporani (segles XIX i XX).

a) Les noves bases econòmiques. La revolució industrial i el capitalisme.

b) Les noves bases polítiques: la Revolució Francesa i el sistema liberal. Els orígens de la democràcia actual.

c) Les noves bases socials: el paper de la burgesia i els moviments socials (socialisme i moviment obrer).

d) L'expansió europea i l'imperialisme.

e) L'Espanya del segle XIX. De l'absolutisme a la consolidació de l'estat liberal.

f) El segle XX.

- Els grans conflictes del segle XX: les guerres mundials i els blocs.
- La Guerra Civil espanyola: antecedents, desenvolupament i franquisme.
- El final de la Guerra Freda i la conformació d'un nou mapa europeu.

2.3. El món d'avui.

a) La Unió Europea.

- Procés de construcció.
- Estructura de la UE.

b) La globalització. Les desigualtats en el món: desenvolupament i subdesenvolupament.

c) Organització política i territorial de l'Espanya actual. La constitució de 1978.

- Institucions bàsiques de la democràcia espanyola: les Corts, Govern i tribunals.
- L'estat de les autonomies.
- El procés d'integració d'Espanya dins la UE.

2. Criteris d'avaluació

1. Interpretar el contingut de la informació de tot tipus de document escrit, gràfic, visual, etc.
2. Localitzar en un mapa llocs i espais utilitzant coordenades geogràfiques i saber extreure informació de les llegendes i simbologies.
3. Localitzar en un mapa els elements bàsics del medi físic del món, Europa i Espanya. Comparar els trets físics més destacats (relleu, climes, etc.) i relacionar els medis naturals amb les formes de vida que possibiliten.

4. Identificar i explicar exemples dels impactes que l'acció humana exerceix sobre el medi natural. Descriure les conseqüències ambientals de l'activitat humana i les polítiques que ens porten a un creixement sostenible.
5. Identificar àrees geoeconòmiques i de població del món, Europa i Espanya, fent especial esment a les Illes Balears.
6. Reconèixer l'organització territorial i els trets de l'organització politicoadministrativa d'Espanya (comunitats autònomes) i les institucions tant en l'àmbit de l'Estat com d'Europa.
7. Situar en el temps i en l'espai els principals esdeveniments històrics. Confeccionar eixos cronològics bàsics i comprendre el concepte de canvi entre etapes històriques.
8. Distingir les societats del Paleolític i del Neolític.
9. Conèixer els principals trets de la civilització clàssica com a base de la societat actual (cultura, llengua).
10. Edat mitjana. Distingir els trets bàsics del feudalisme i la seva organització social i econòmica.
11. Reconèixer la història de l'art i els principals moviments artístics.
12. Conèixer els esdeveniments rellevants de la història de les Illes Balears.
13. Identificar els trets característics de l'edat contemporània.

3. Competències bàsiques

1. Les competències bàsiques que s'han de tenir especialment com a referència són les següents:
 - Competència social i ciutadana.
 - Competència en comunicació lingüística.
 - Tractament de la informació i competència digital.
 - Competència matemàtica.
 - Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.
2. Les diferents parts de les proves d'accés tenen com a finalitat comprovar que els aspirants tenen adquirides les competències esmentades per poder iniciar els estudis amb certes garanties d'èxit. El plantejament de la prova cerca comprovar si els aspirants tenen la capacitat de manejar o utilitzar reflexivament els coneixements, els procediments i les operacions de les diferents disciplines en casos o situacions concretes. La finalitat de la prova no és verificar si els poden recordar i reproduir.
3. L'àmbit social se centra prioritàriament en la competència social i ciutadana, si bé per a una realització correcta pot requerir l'ús de qualsevol de les altres.

Competència social i ciutadana

1. Aquesta competència fa possible comprendre la realitat social en què es viu, cooperar, conviure i exercir la ciutadania democràtica en una societat plural,

així com comprometre's a contribuir millorar-la. Integra coneixements diversos i habilitats complexes que permeten participar, prendre decisions, triar com comportar-se en determinades situacions i responsabilitzar-se de les eleccions personals adoptades. Globalment suposa utilitzar, per desenvolupar-se socialment, el coneixement sobre l'evolució i organització de les societats i sobre els trets i valors del sistema democràtic, així com utilitzar el judici moral tant per elegir i prendre decisions, com per exercir activament i responsablement els drets i deures de la ciutadania.

2. Els alumnes que han d'ingressar en un cicle formatiu de grau mitjà haurien de poder:
 - Treballar en equip.
 - Expressar les seves opinions de forma assertiva i raonada en el context de diferents formes de participació que ha de conèixer, i saber desenvolupar-s'hi sota els principis bàsics de la Declaració Universal dels Drets Humans.
 - Descriure l'organització social, política i territorial del seu entorn més pròxim (local) i més llunyà (comunitats autònomes, Espanya, Europa).
 - Situar en el temps els esdeveniments històrics més rellevants i representatius.
 - Fer ús de diferents fonts i eines de recerca per obtenir i relacionar informació.

4. Estructura de les proves

Nombre d'exercicis i plantejament

1. La prova consisteix en un nombre variable d'exercicis de resposta tancada i objectiva o de desenvolupament breu.
2. Tots els exercicis es plantegen sobre uns documents de diferent tipus —textos, taules, esquemes, imatges, dibuixos, mapes, gràfics, etc.— presos de fonts diverses, agrupats o separats que serveixen de motivació, i una sèrie de preguntes al voltant del contingut dels documents que es poden respondre amb independència les unes de les altres.
3. La prova avalua el màxim possible dels criteris d'avaluació de l'apartat 2 i s'usen continguts de cadascun dels apartats, establerts a l'apartat 1. La puntuació de la prova es reparteix equitativament entre tots els apartats de continguts. Aquesta distribució és orientativa.

Format i tipus d'exercicis

1. El format de les preguntes que es proposin serà, en general, dels tipus següents:
 - Triar l'opció correcta entre diferents possibilitats (normalment quatre).

- De resposta múltiple, amb dues o més respostes correctes.
- Preguntes en què s'han d'emplenar buits, amb resposta tancada i unívoca.
- Vertader/fals.
- Relacionar dades.
- Emplenar taules amb dades diferents.
- Resoldre problemes.
- Dibuixar gràfiques, vistes, etc.
- Qüestions de resposta breu.
- Ordenar conceptes diferents.

2. La finalitat de la prova no és verificar si els alumnes poden recordar i reproduir els continguts. Per això, en el cas d'utilitzar preguntes de resposta breu i d'emplenament de taules, aquestes requeriran elaboració en la resposta de l'alumne i s'evitarà l'ús de qüestions a les quals es demani únicament fer una exposició de terminologia o continguts. El plantejament de la prova ha de cercar comprovar si els aspirants tenen la capacitat d'emprar o utilitzar reflexivament els coneixements, els procediments i les operacions de les diferents disciplines en casos o situacions concretes, per això es dona preferència a les qüestions del tipus de relacionar dades, ordenar conceptes, agrupar termes i d'altres.

3. Pel que fa al tipus d'exercicis, aquests seran variats, entre els quals:

- Identificació de fonts.
- Identificació i extracció de determinades dades i altres continguts de documents, escrits, mapes i imatges.
- Resum breu d'un document escrit.
- Formulació de conclusions basades en documents escrits, mapes i imatges.
- Identificació i/o localització de determinades unitats geogràfiques en un mapa.
- Identificació, interpretació i extracció d'informació de taules, esquemes i gràfics
- Elaboració de taules i esquemes senzills.
- Emplenament de frases amb paraules o números que falten.
- Emplenament de taules, esquemes, mapes conceptuals i gràfics.
- Ordenació cronològica o datació de fets, fenòmens o períodes històrics fonamentals.
- Establiment de relacions causa-efecte.
- Identificació de termes o conceptes bàsics.
- Associació o distinció entre determinats termes o conceptes.
- Definició breu de determinats termes o conceptes.
- Redacció breu de textos descriptius, narratius, expositius o argumentatius, generalment a partir de documents de motivació. L'extensió mínima i/o màxima s'indicarà a l'enunciat.

5. Criteris de qualificació

1. Aquest examen es qualificarà entre 0 i 10, amb dos decimals. La puntuació de cada apartat s'indica en l'encapçalament de cada qüestió.
2. La prova valora els aspectes següents:
 - a) Es té en compte, en primer lloc i abans de res, l'adequació de la resposta a la pregunta que es formula en l'enunciat de l'exercici. A més a més, es valora en aquesta resposta:
 - El coneixement dels continguts.
 - L'aportació d'informació al tema en qüestió.
 - L'exemplificació de supòsits.
 - La precisió en l'ús del vocabulari tècnic propi de la matèria.
 - La capacitat de raonament.
 - La capacitat crítica.
 - La manifestació d'actituds conformes amb els principis fonamentals de les societats democràtiques.
 - b) De forma complementària, quan correspongui, es valoraran també els següents aspectes:
 - L'ús d'un vocabulari general apropiat.
 - La claredat, la concordança i la cohesió de l'escrit.
 - La correcció sintàctica i ortogràfica.
 - La correcció formal, la lletra llegible, els marges alineats, l'absència de taques, etc.
 - La utilització adequada d'instruments no lingüístics com fletxes i altres indicadors.
 - L'ordre lògic o la sistematització dels continguts.
 - La capacitat de síntesi.
 - La presentació i la pulcritud en les respostes.
 - La capacitat de cercar, seleccionar i processar informació.
 - La capacitat de resoldre problemes quotidians i el rigor científic en la resolució.
3. Les respostes tancades que no siguin clares, perquè no s'hi hagi indicat clarament i unívocament la resposta (en fer-hi més d'una marca, no deixar clar si és vertader o fals, etc.), no es puntuaran.
4. Les preguntes obertes només es valoraran si la resposta no resulta ser una còpia literal del text. Les respostes tampoc no es valoraran si es limiten a donar una opinió personal sense fer referència al contingut del text o documents de l'enunciat.
5. S'han d'intentar evitar les preguntes encadenades. En qualsevol cas, els apartats d'un enunciat que en tenguin s'han de corregir independentment. Els apartats que necessitin el resultat d'un apartat anterior per resoldre's s'han de

corregir assumint que el resultat de l'apartat anterior és correcte, tant si realment ho és com si no.

6. Quant a la correcció ortogràfica, s'aplica el criteri de descompte ortogràfic següent:
 - Penalitza fins a 2 punts. 5 faltes de gràcia. Faltes repetides: només compten una vegada. Més d'una errada en una paraula: només compta una falta.
 - Barem: 0-5 errades, 0 punts; 6-10 errades, -0,25 punts; 11-15 errades, -0,5 punts; 16-20 errades, -1 punt; 21-25 errades, -1'5 punts; 26 errades o més, -2 punts.
7. En cas que n'hi hagi, en les preguntes en què s'exigeixi la producció d'un text per part de l'estudiant i se n'indiqui l'extensió esperada, l'extensió desajustada de la redacció es penalitzarà fins a un 20 % del valor de la pregunta. Es permet un marge del ± 20 % sense penalització.

6. Materials necessaris per a la realització de la prova

- L'examen s'ha de presentar escrit amb tinta blava o negra, no a llapis.
- No es poden usar telèfons mòbils ni aparells electrònics que permetin la comunicació a distància.
- Es pot usar regle graduat.
- No es pot entrar a l'examen amb textos o documents escrits.
- L'alumnat pot sol·licitar un únic full de paper segellat per fer-hi anotacions en brut. Aquest full s'ha de lliurar a la sortida juntament amb l'examen, i no es corregirà.

7. Durada de la prova

La durada d'aquest examen és d'una hora.

8. Enllaços d'interès

En aquests enllaços es poden trobar models d'exàmens, tant de les Illes Balears com de la resta d'autonomies.

<http://www.caib.es/sites/fp/ca/modelos_dexamens_de_la_prova_dacces_a_cfgm/>

Altres adreces d'interès:

<<http://www.educastur.es/-/modelos-de-examenes-para-pruebas-de-acceso-a-ciclos-de-fp-de-grado-medio>>

<<http://todofp.es/pruebas-convalidaciones/pruebas/ciclos-grado-medio/modelos-examen-anteriores.html>>